מדינת ישראל

משרד החינוך

סוג הבחינה: בגרות

מועד הבחינה: קיץ תשפ"ה, 2025

מספר השאלון: 6282

תלמוד

מסכת בבא קמא

הוראות

א. <u>משך הבחינה</u>: שעה וחצי

ב. <u>מבנה השאלון ומפתח ההערכה</u>: בשאלון זה פרק <u>אחד</u>
גמרא מסכת בבא קמא - (20x5) – 100 נקודות

ג. <u>חומר עזר מותר בשימוש</u>: חוברת דפים ממסכת בבא קמא ובה מספר השאלון
[בית הספר יצלם חוברת זו לנבחנים בגמרא]

ד. <u>הוראות מיוחדות</u>: אין.

יש לכתוב <u>במחברת הבחינה בלבד</u>, יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

/המשך בעמוד הבא/

השאלות

ענו על חמש מן השאלות 1-6 (לכל שאלה - 20 נקודות)

1. גידול בהמה בארץ ישראל

א.

(1) על פי רש״י, הסבירו בלשונכם מדוע אסור לגדל בהמה דקה בארץ ישראל.

(2) על פי בעלי התוספות, אסור לגדל בהמה דקה בארץ ישראל אף על ידי אחרים.
כתבו שתי הוכחות שהביאו בעלי התוספות לדבריהם מסוגייתנו.
(10 נקודות)

ב.

(1) המשנה במסכת שביעית פוסקת: ״אין עושין סחורה בנבלות וטרפות״.
בעלי התוספות הקשו ממשנה זו על דברי הגמרא ״אין מגדלין חזירים בכל מקום״.
הסבירו את הקושיה של בעלי התוספות (שימו לב: אין מדובר בתוספות שהוזכרו בסעיף א).

(2) הסבירו את התירוץ של בעלי התוספות לקושיה זו.
(10 נקודות)

2. בכניסה לבית שבוע הבן; בעל חיים שהזיק

א. ״רב ושמואל ורב אסי איקלעו לבי שבוע הבן״, והתעוררה בעיה בנוגע לסדר כניסתם לבית.
מדוע לא נכנס שמואל לפני רב אסי? מדוע לא נכנס רב אסי לפני רב? ומדוע לא נכנס רב לפני שמואל?
(5 נקודות)

ב. ״אתא שונרא קטעיה לידא דינוקא נפק רב ודרש חתול מותר להורגו ואסור לקיימו ואין בו משום גזל ואין בו משום השב אבֵדה לבעלים״.

(1) ״אסור לקיימו״ — על פי הגמרא, דין זה לכאורה מיותר. הסבירו מדוע הוא לכאורה מיותר.

(2) ״ואין בו משום השב אבֵדה לבעלים״ — הסבירו מהו החידוש בדין זה של רב.
(7 נקודות)

ג. על דברי הגמרא ״חתול מותר להורגו״ הקשו בעלי התוספות קושיה ממסכת סנהדרין.

(1) הסבירו את הקושיה של בעלי התוספות.

(2) הסבירו אחד מן התירוצים של בעלי התוספות לקושיה זו.
(8 נקודות)

/המשך בעמוד הבא/

3. <u>הלוקח בית בארץ־ישראל בשבת</u>

א.

(1) על פי התוספות, איזה סוג מלאכות מותר לבקש מגוי לעשות בשבת לצורך מילה לפי דעת ״הלכות גדולות״ (ה״ג), ואלו לפי דעת ר״י?

(2) על פי תשובתכם על תת הסעיף הקודם, א(1), האם ההיתר של ר״י נוגע גם למצוות אחרות? נמקו את תשובתכם.

(8 נקודות)

ב. עיינו בדברי הרמב״ן שלפניכם, וענו על השאלות שאחריהם.

אמרינן (ב״ק פ׳ ב׳): הלוקח עיר בארץ ישראל כותבין עליו אונו אפילו בשבת. ואע״ג דאמירה לגוי שבות, הכא משום ישוב ארץ ישראל לא גזרו ביה רבנן. אלמא אמירה לגוי, אפילו לעשות מלאכה גמורה, במקום מצוה לא גזרו רבנן! ולדידן לא קשיא ולא מידי, דהתם מצוה ותועלת לכל ישראל הוא שלא תחרב ארץ קדושה.

(הרב משה בן נחמן, חידושי הרמב״ן מסכת שבת דף קל עמוד ב)

(1) על איזו סתירה בדין אמירה לגוי מצביע הרמב״ן?

(2) מדוע, לפי הרמב״ן, התירו אמירה לגוי דווקא במצוות יישוב ארץ ישראל?

(6 נקודות)

ג. עיינו בדברי הראי״ה קוק שלפניכם, וענו על השאלות שאחריהם.

ודעת הרמ״א [בשו״ע או״ח, סי׳ ש״ו, סעיף י״א] דבמלאכה דאורייתא אסור לעשות גם על ידי נוכרי, רק שסובר שכתב שלהם אינו אסור כי אם מדרבנן, ואם כן לא התירו כי אם שבות דשבות, דהיינו אמירה לנוכרי שיכתוב כתיבה כזאת, שהיא בעצמה אינה כי אם מדרבנן. ואף על פי שרוב הפוסקים חולקים על האור זרוע בזה שכתב שלהם אינו אסור אלא מדרבנן, מכל מקום אי אפשר לזוז מפסק הרמ״א, שלא התירו אלא שבות דשבות משום יישוב ארץ־ישראל בכי האי גוונא דקונה בית מן הנוכרי בארץ־ישראל, ולא שבות גמור. וקל וחומר שחלילה לעלות על הדעת שום היתר ח״ו בחילול שבת של תורה.

(הראי״ה קוק, שו״ת משפט כהן, סימן קמו)

(1) על פי הרמ״א המובא בדברי הראי״ה קוק, ההיתר בגמרא ״אומר לנוכרי ועושה״ הוא רק בנוגע ל״שבות דשבות״. הסבירו את המושג ״שבות דשבות״.

(2) על פי הרמ״א, מדוע ההיתר בגמרא ״כותבין עליו אונו אפילו בשבת״ נחשב ״שבות דשבות״?

(6 נקודות)

/המשך בעמוד הבא/

4. קדושת ירושלים

א. נאמר בגמרא "עשרה דברים נאמרו בירושלים".

(1) בחרו שניים מהדברים והסבירו אותם בלשונכם.

(2) הסבירו בכל אחד מהדברים שכתבתם את הסיבה או את המקור לכך שאין עושים אותו בירושלים ע"פ הגמרא.

(8 נקודות)

ב. עיינו בדברי הרמב"ם שלפניכם וענו על השאלות שאחריהם

רמב"ם:

הלכה יד: ובמה נתקדשה בקדושה ראשונה שקידשה שלמה, שהוא קידש העזרה וירושלים לשעתה, וקידש אותן לעתיד לבוא.

הלכה טו: לפיכך מקריבין הקרבנות כולן אף על פי שאין שם בית בנוי, ואוכלין קדשי קדשים בכל העזרה אף על פי שהיא חריבה ואינה מוקפת במחיצה, ואוכלין קדשים קלים ומעשר שני בכל ירושלים אף על פי שאין שם חומה, שקדושה ראשונה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבוא.

הלכה טז: ולמה אני אומר במקדש וירושלים שקדושה ראשונה קידשתן לעתיד לבוא... לפי שקדושת המקדש וירושלים מפני השכינה, ושכינה אינה בטלה, והרי הוא אומר "והִשמותי את מקדשיכם" (ויקרא כו, לא), ואמרו חכמים אף על פי ששוממין בקדושתן הן עומדים.

(רמב"ם, הלכות בית הבחירה פרק ו)

(1) הסבירו את המושג: "קדושה ראשונה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבא".

(2) לפי דברי הרמב"ם, מדוע קדושת ירושלים קידשה לעתיד לבוא? הסבירו את הלימוד של הרמב"ם מהפסוק.

(6 נקודות)

ג. הראב"ד חלק על הרמב"ם. עיינו בדברי הראב"ד שלפניכם, וענו על השאלה שאחריהם.

"בקדושה ראשונה שקדשה שלמה". אמר אברהם: סברת עצמו היא זו, ולא ידעתי מאין לו. ובכמה מקומות במשנה (מעשר שני א, ה-ו): "אם אין מקדש – ירקב". ובגמ' (בבא מציעא נג ע"ב) אמרו: "דנפול מחיצות". אלמא למ"ד קדושה ראשונה לא קדשה לעתיד לבא, לא חלק בין מקדש וירושלים לשאר ארץ ישראל... לפיכך הנכנס עתה שם אין בו כרת.

(השגות הראב"ד על רמב"ם, הלכות בית הבחירה פרק ו)

הסבירו את דברי הראב"ד ואת שתי הראיות שהוא מביא לדבריו.

(6 נקודות)

/המשך בעמוד הבא/

5. <u>עד נעשה דיין</u>

א. "סנהדרין שראו אחד שהרג את הנפש מקצתן נעשו עדים ומקצתן נעשו דיינין דברי רבי טרפון רבי עקיבא אומר כולם עדים הם ואין עד נעשה דיין ."

(1) בתחילה למדה הגמרא מדברי רבי טרפון שהוא סובר שעד אינו נעשה דיין.
הסבירו כיצד למדה זאת הגמרא מדבריו.

(2) הגמרא דחתה לימוד זה ואמרה: "כי תניא ההיא כגון שראו בלילה דלא למעבד דינא נינהו".
הסבירו את הדחייה של הגמרא .

(10 נקודות)

ב. "והכה איש את רעהו באבן או באגרוף שמעון התימני אומר מה אגרוף מיוחד שמסור לעדה ולעדים אף כל שמסור לעדה ולעדים פרט לשיצתה מתחת יד העדים אמר לו רבי עקיבא וכי בפני בית דין הכהו שיודעין כמה הכהו... אלא מה אגרוף מיוחד שהוא מסור לעדים אף כל שהוא מסור לעדים פרט לכשיצתה אבן מתחת ידו של מכה פטור ."

(1) הסבירו את דעת שמעון התימני ואת דעת רבי עקיבא .

(2) הגמרא הוכיחה מדברי רבי עקיבא שעד נעשה דיין. הסבירו הוכחה זו.

(10 נקודות)

6. <u>האם יש אומד בנזיקין?</u>

א. "איבעיא להו יש אומד לנזיקין או אין אומד לנזיקין".
הסבירו בלשונכם את הנפקא מינה אם יש או אין אומד בנזיקין.

(6 נקודות)

ב. "תא שמע הכהו... על אוזנו וחירשו עבד יוצא בהן לחירות... כנגד אוזנו ואינו שומע אין עבד יוצא בהן לחירות".
הגמרא ניסתה להוכיח מדברי הברייתא האלה ש"יש אומד לנזיקין".

(1) הסבירו את הוכחת הגמרא.

(2) הגמרא דחתה את ההוכחה מדברי הברייתא. הסבירו את דחיית הגמרא .

(8 נקודות)

ג. לפי מסקנת הגמרא, יש שני סוגי אומד בנזיקין. הסבירו בלשונכם את <u>שני</u> הסוגים.

(6 נקודות)

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך